

”Vi ger våra kursdeltagare tid” – om att undervisa på folkhögskola

Eleverna kommer ur samma sociala sammanhang och har samma svårigheter som elever i andra skolformer. Kraven och målen är desamma. Ändå upplever många att det är lättare att studera på folkhögskola.

– Det som gör det lättare är vårt fokus på helhet, skriver Ingela Grönstedt Arvidsson.

Text: Ingela Grönstedt Arvidsson

I dag började vi läsa August Strindbergs ”Ett halvt ark papper”. Texten är en utmaning på många plan. Många av orden och uttrycken används inte längre, formuleringarna är sirliga och lite sägs rent ut, mycket lämnas åt läsaren att själv finna, där i det utsagda.

Samtidigt är det en text som många gånger tar vägen via hjärtat snarare än via huvudet när språket väl dechiffrerats och bilden av den unge mannen lutad över salskakelugnens kapp börjar ta form inför läsarnas inre öga.

I dag läser vi folkhögskoletraditionsenligt texten tillsammans. Vi turas om att läsa högt, stannar upp, diskuterar, funderar och förklarar. Vi läser denna gång utan uppslagsböcker, utan Google Translate, utan att bildgoogla, utan andra hjälpmedel än oss själva och varandra, våra erfarenheter, våra reaktioner och våra egna tankar och reflektioner. Miljön i texten är oss inte helt obekant, vi har läst texter tidigare då vi rört oss i samma miljö, men många av orden rör helt nya områden. Tuberkelfri mjölk? Tuberkulos? Husmodern? Vänta, stopp, vi måste gå tillbaka ett par rader! Vem är Frun?

Inför nästa lektion, när vi ska fortsätta arbete med texten, erbjuds alla möjligheten att läsa novellen på andra språk än svenska. Den här gången ska vi nämligen prata om texten utifrån hur den är berättad, och för att kunna prata om nyanser underlättar det ofta att ha fått känslan på sitt modersmål. Vad är speciellt med berättarstilen i novellen? Vilken effekt har berättarstilen på läsaren? Är det svårare eller lättare att läsa en berättelse skriven som ”Ett halvt ark papper”?

Vi avslutar arbetet med texten med att själva prova på att skriva en text berättad på samma sätt som ”Ett halvt ark papper”, och sedan reflektera tillsammans ännu en gång. Vad var svårt? Vad var lätt? Vad tar vi med oss från arbetet med Strindbergs text? Känner vi igen det vi tar med oss från andra ämnen?

Att läsa på folkhögskola är i många aspekter snarlikt att studera i andra skolformer. I många andra aspekter är det en väldigt annorlunda upplevelse. I folkhögskolans uppdrag ligger bland annat att bidra till att utjämna utbildningsklyftor i samhället. Det handlar om att höja kunskapsnivåer, givetvis, men i lika hög grad handlar det om studieteknik, litteracitet och allmänbildning. Den som inte har en allmänbildningsgrund att stå på tvingas slita så mycket hårdare för att se sammanhang, för att kunna sätta nya kunskaper i relation till andra aspekter och för att söka information på nätet eller i bibliotek. Den som har ett bristande språk, oavsett anledning, tvingas på samma sätt slita hårdare för att uppfatta det utsagda, hitta sammanhanget och läsa mellan raderna. Allt tar mer tid och kraft.

Att arbeta på folkhögskola är också i många aspekter snarlikt att arbeta i andra skolformer, och i många andra aspekter är det en väldigt annorlunda arbetsplats. Våra kursdeltagare är äldre än gymnasieungdomar, de allra flesta är minst arton året de börjar. De har frivilligt sökt sig till skolan för att de vill påverka sin egen livssituation, många med det uttalade målet att ”ta studenten”, öppna möjligheten att studera vidare, andra med en mindre klar uppfattning om sitt mål, men med en känsla av att de vill mer. Samtidigt har många en komplex livssituation som påverkar studieförmågan, som tar både tid och kraft – barn, familj, ekonomi och tidigare svåra erfarenheter från att studera komplicerar och försvårar möjligheterna att studera framgångsrikt.

Vi som arbetar i folkhögskola måste inte bara hantera denna verklighet i vardagen, vi måste ha med den redan i vår planering. Den flexibilitet detta kräver har vi ofta tillgång till. Vi har möjlighet att ändra ramarna under pågående läsår genom att till exempel slå ihop klasser och undervisa tillsammans. Våra studiecoacher jobbar dagligen med kursdeltagarnas motivation, stöttar och hjälper till i klassrum och med läxor och hemuppgifter. Visst låter det som en drömskola?

På många sätt är det verkligen precis så, eftersom lugn, samarbete, harmoni, struktur och långsiktiga perspektiv är några av folkhögskolans viktigaste arbetsverktyg. Vi befinner oss i samma verklighet som alla andra skolor, våra kursdeltagare kommer ur samma sociala sammanhang, har samma svårigheter, samma diagnoser och samma problem, och de förbereder sig många gånger för samma universitet och högskolor som elever vid andra skolor, och kommer tas emot där på samma villkor.

Det är ofta lättare att studera på folkhögskola, men varken för att vi har enklare kurser, lägre kunskapskrav eller lojare inställning till bedömning. Tvärtom. Det som gör det lättare är vårt fokus på helhet, på stöd och stöttning, på den studiesociala vardagen och tid. Vi planerar med tanken att vi skall kunna ge just tid till våra kursdeltagare, och låta varje uppgift få ta den tid som tarvas för att även reflektion skall rymmas.

Och det ger utrymme att ge sig på svåra uppgifter, sirligt språk och komplexa uppgifter. Vi gör det tillsammans, och ger den tid som krävs. Vi rekommenderar förresten ”Ett halvt ark papper”. Sorglig är den, men den slutar i en annan tonart.

Läs mer:

På webbplatsen etthalvtarkpapper.se finns August Strindbergs novell på 30 olika språk.